

**В.В. Крилова, канд. екон. наук, Національний банк України,
А.О. Крилова, ТОВ “Ернст енд Яне”**

ГІБРИДНІ ЦІННІ ПАПЕРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ БАНКУ

Практично будь-який аспект банківської справи пов'язується з наявністю капіталу. Серед шляхів збільшення капіталу банку сьогодні особливого значення набувають інструменти, які не змінюють структуру власників. Метою дослідження є аналіз теоретичних основ походження гібридного капіталу банку і з'ясування його суті та шляхів формування.

Серед компонентів капіталу 1-го рівня є гібридні цінні папери (Hybrid Tier 1), основними характеристиками яких є такі: відсутність фіксованих витрат, тобто немає контрактних зобов'язань платити дивіденди; ненакопичення купонів; поглинання витрат; безстроковість.

До капіталу 2-го рівня також входять гібридні інструменти, які можуть враховуватися як частина капіталу 2-го рівня, якщо вони не мають забезпечення, є субординованими та повністю оплачені; не підлягають викупу без попередньої згоди органів нагляду; є частиною витрат, що не тягнуть за собою припинення ринкових операцій банку.

Популярність використання інструментів гібридного капіталу з метою управління рівнем капіталу банку, а також для управління структурою балансу взагалі пояснюється такими основними причинами:

- відносна простота і оперативність їх емісії;
- дуалістичність їх природи (можливість враховувати даний вид інструментів як у капіталі, так і в зобов'язаннях банку);
- переваги в оподаткуванні – можливість зменшити дохід банку, який підлягає оподаткуванню, на розмір коштів, спрямованих в інструменти гібридного капіталу;
- врахування в капіталі таких інструментів не розмиває частку існуючих власників.

Останнім часом банки ЄС все більше покладались на емісію гібридних інструментів залучення капіталу, які могли поєднувати особливості боргу та акціонерного капіталу. Ринок для таких інструментів швидко зростав як за обсягами, так і за різноманітністю інструментів.

Випуск інноваційних інструментів, які можливо зарахувати до капіталу 1-го рівня, значно розширює можливості збільшення капіталу 1-2 рівнів. Наприклад, банк із статутним капіталом 85 мільйонів доларів може додати 15 мільйонів доларів капіталу за рахунок гібридних інструментів 1-го рівня та 50 мільйонів доларів капіталу за рахунок довгострокового субординованого боргу, оскільки його обмеження до 50 % буде розраховуватись від усього капіталу 1-го рівня, який враховує не тільки статутний капітал, але і гібридні інструменти капіталу 1-го рівня. За рахунок інших гібридних інструментів верхнього капіталу 2-го рівня можливе збільшення капіталу ще на 50

мільйонів доларів, враховуючи обмеження щодо капіталу 2-го рівня, яке становить 100 % капіталу 1-го рівня. Таким чином, загальне збільшення капіталу банку становитиме 115 мільйонів доларів, при цьому частка кожного з власників не буде змінена.

В умовах інтеграційних процесів України гостро стоїть проблема забезпечення рівних умов розвитку національних банків у порівнянні з іноземними, які мають можливості збільшення капіталу за рахунок інструментів гібридного капіталу, тому необхідне законодавче закріплення права українським банкам зараховувати до капіталу 1-2 рівнів гібридні інструменти, які широко застосовуються в міжнародній практиці.